

MÚSICA

«Allò no ho faig com a noble, / ho faig com a calavera»

Distingits lectors: no malpensis, això no és cap article sobre la hipocresia de la classe política. És un mer escrit sobre el repertori de teatre català

— **Maria Moreno i Domènech**
Professora a la Universitat de Barcelona
@Maria3md

17/11/2024 El nostre teatre líric

A⁺

«Allò no ho faig com a noble, / ho faig com a calavera». Distingits lectors: no malpensis, això no és cap article sobre la hipocresia de la classe política. Si us plau, no s'esverin: és un mer escrit sobre el repertori de teatre català, aquest llegat que les ments brillants que endrecen, regiren i ordenen el panorama teatral català diuen que fa pudor de resclosit i que s'ha encallat en uns paràmetres teatrals obsolets. No facin, doncs, associacions il·lícites d'aquest versos d'*El castell dels tres dragons* (1865) amb l'actualitat i oblidin-se de l'humor pitarresc.

L'alegria que passa. Fotografia de David Ruano / Dagoll Dagom

Resulta evident que les trames de barons cràpules i seductors són del tot obsoletes: quines reminiscències podrien tenir versos com: «És noble lo que ara feu / los nobles d'avui en dia? / Jugar, caçar tot lo dia, / dâ escàndols pertot arreu... / I entre tant folgar i riure / com raça degenerada / teniu l'espasa oxidada, / i ni sols sabeu escriure.» En efecte, en un univers digital governat per celebritats instagramàtiques i descendències morganàtiques, qualsevol parallelisme amb *Lo ferrer de tall* (1874) resulta una mera coincidència. Si us plau, no tinguin la indelicadesa de pensar en cert personatge de sang blava. I encara menys, en més d'un.

D'una inversemblança notable resulta també la comèdia de Guimerà *La sala d'espera* (1890), situada en una sala d'una estació de ferrocarril d'un poble d'alta muntanya. Alguns dels personatges arriben a l'estació «molt apressats portant estris de viatge» i un altre, rient, els informa que «n'hi ha per dues hores». La precisió horària del nostre sistema de rodalies i la seva cèlebre puntualitat impedeixen que l'espectador actual pugui concebre, d'acord amb les regles de l'estricta versemblança, el desenvolupament d'una trama teatral en el lapse de temps d'espera de l'arribada d'un comboi. Mercès a l'eficàcia teutònica de la RENFE, aquest plantejament seria difícilment comprensible per a l'espectador actual.

La inqüestionable obsolescència del teatre de Guimerà, per sort, ha estat detectada a temps d'evitar qualsevol rastre de provincianisme en la nostra escena: la repetició de les mateixes quatre obres de l'autor permet evitar peces que arriben al registre de l'increïble, com *Titaina* (1910). Així, en aquest drama líric s'esdevé una situació totalment insòlita als nostres dies: diversos homes embriaguen la protagonista amb la intenció d'abusar-ne sexualment. Fa tantes dècades que les violacions i abusos sexuals han estat erradicats que representar una obra similar seria exhumar una relíquia llegendària sense cap mena de ressò en el nostre món. El fet que el 25 de gener de 2016 en el marc de l'«epicentre Guimerà» es pogués veure una única funció de l'òpera a càrrec dels estudiants de l'ESMUC ja entra el terreny de l'insòlit, pensar que es podria programar al Liceu seria simplement excessiu.

Potser aquestes reflexions els resultaran xocants, però dedueixo que són la base sobre la qual es fonamenta el menyspreu del patrimoni teatral català en percebre'l com una rèmora del passat que no té ramificacions en el present. I aquest fet encara resulta més sorprenent si pensem en el muntatge gamberro d'*Els jocs florals de Canprosa*, l'èxit entre el públic jove de l'*Alegria que passa* o el fet que Dagoll-Dagom ha convertit *Mar i Cel* en part integral de l'imaginari col·lectiu.

Hi veiem amb la memòria: les recreacions i adaptacions de les obres del passat estimulen i determinen la futura gènesi teatral. Això és una obvietat. Cal repetir-la. I sobretot cal treure la pols, restaurar i enllustar obres d'aquest patrimoni per tal de revertir l'amnèsia programada i reconvertir el passat escènic en revulsiu teatral present. No es tracta de censurar l'imaginari dels nous creadors, sinó d'oferir escenes del nostre passat teatral que puguin ajudar a entendre el nostre present i a bastir l'escena futura. No hi perdem res: ja han vist que qualsevol similitud amb la realitat és una mera coincidència.